

فرانسه

سرشناسه: کرونا، لورل، ۱۹۴۹ - م. **Corona, Laurel**
عنوان و نام پدیدآور: فرانسه/ لورل کرونا؛ ترجمه فاطمه شاداب.
مشخصات نشر: تهران: ققنوس، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری: ۱۶۰ ص: مصور.
فروست: مجموعه ملل امروز؛ ۱۳.
شابک: ۳-۸۱۴-۳۱۱-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: عنوان اصلی: France, 2002
موضوع: ادبیات کودکان و نوجوانان (فرانسه)
موضوع: فرانسه
شناسه افزوده: شاداب، فاطمه، ۱۳۴۶ - ، مترجم.
رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۸ ف۹/ک۱۷/DC
رده‌بندی دیویی: ۹۴۴
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۱۹۸۲۶۲۵

فرانسه

لورل کرونا

ترجمة فاطمه شاداب

این کتاب ترجمه‌ای است از:

France

Laurel Corona

Lucent Books, 2002

انتشارات قنوس

تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهدای زاندارمیری،

شماره ۱۰۷، تلفن ۴۰ ۸۶ ۴۰ ۶۶

* * *

لورل کرونا

فرانسه

ترجمه فاطمه شاداب

چاپ اول

۲۰۰۰ نسخه

۱۳۸۹

چاپ شمشاد

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۳ - ۸۱۴ - ۳۱۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 311 - 814 - 3

www.qoqnoos.ir

Printed in Iran

فهرست

مقدمه: جنبه‌های مختلف فرانسه	۷
۱. سرزمین گوناگونی	۱۵
۲. از دوران غارنشینی تا عصر کلیساها: فرانسه از دوران ماقبل تاریخ تا قرون وسطی	۳۳
۳. شروع عصر معاصر: از هم گسیخته و احیا شده	۵۱
۴. فرانسه در روزگار معاصر	۶۷
۵. کار، اوقات فراغت و زندگی خانوادگی	۸۳
۶. باریک‌بینی و شگفتی: هنر و فرهنگ در فرانسه	۹۹
۷. فرانسه امروزی: مسائل مهم و تحولات	۱۱۵
اطلاعاتی در مورد فرانسه	۱۳۳
واژه‌نامه	۱۳۷
یادداشت‌ها	۱۳۹
گاهشمار	۱۴۱
منابعی برای مطالعهٔ بیشتر	۱۴۵
منابع مورد مشاوره	۱۴۹
نمایه	۱۵۳

مقدمه

جنبه‌های مختلف فرانسه

اگر از نقشه‌خوانی عادی بخواهید تا شکل فرانسه را توصیف کنید، ممکن است آن را شبیه ستاره بدانند. اما فرانسوی‌ها به کشور خود لقب «شش ضلعی» داده‌اند. این لقب از این نظر اهمیت دارد که مطلب مهمی درباره دیدگاه فرانسویان راجع به کشورشان بیان می‌کند. از دوران اعراب

و یونانیان باستان، ریاضی‌دان‌ها معتقد بودند که اشکال هندسی بیانگر وجود نظم الهی در جهان است. هر چند مشهور است که فرانسویان مایلند کشورشان و شهروندانش را نقد کنند، اغلبشان حس می‌کنند که فرانسوی بودن ویژگی خاصی است و زندگی در فرانسه بهتر از زندگی در هر جای دیگر است. به‌رغم تنوع جغرافیایی بسیار و تفاوت‌های اجتماعی زیاد در این کشور و تاریخ طولانی تفرقه داخلی، این احساس که متولد شدن درون این شش ضلعی خوش اقبالی است، یا به زبان دیگر کسی که در این کشور به دنیا نیاید به اندازه کافی خوش اقبال نیست، سبب ایجاد احساس قوی هویت ملی شده است.

تفرقه و اتحاد

این تفرقه و اتحاد همزمان را می‌توان با آنچه روزنامه‌های پاریس در اواسط دهه ۱۹۸۰ «نبرد ناقوس‌های کلیسا» خواندند، نشان داد. در ناحیه بربری سه شهر در نزدیکی بورژ قرار گرفته‌اند که همگی مدعی بودند دقیقاً در مرکز جغرافیایی فرانسه واقع شده‌اند. این شهرها از نظر طبیعی و سیاسی تفاوت چندانی با یکدیگر نداشتند. از میان این سه شهر، دو شهر بسیار فقیر بودند. یکی ایستگاه خاک‌آلود ماشین‌های باری بود و دیگری طبق نوشته ریچارد برنشتاین، رئیس سابق دفتر پاریس نیویورک تایمز «یک روستای واقعی است... کمی بزرگ‌تر از یک ردیف خانه‌های دو طبقه سنگی که با تزیینات رنگی چوبین مزین شده و مزارع کشاورزی آن را احاطه کرده‌اند». اما، شهر سوم «ثروتمند و آراسته»^(۱) و مملو از باغچه‌ها و گلدان‌های پشت پنجره با گل‌هایی به رنگ تند بود. در هر یک از شهرها در محلی که ادعا می‌شد مرکز فرانسه است، بنای یادبودی ساخته بودند تا جاذبه‌ای برای جهانگردان باشد که در آنجا عکس بگیرند و به این ترتیب اگر جهانگردان خوراک و سوغاتی هم می‌خریدند، اقتصاد شهر شکوفا می‌شد. این روستاها در منطقه‌ای از فرانسه واقع

شده‌اند که به آن «فرانسه عمیق»^۱ می‌گویند. اصطلاحی که برای بخش روستایی فرانسه به کار می‌رود که اهالی آن عمدتاً کشاورز و معمولاً فقیر هستند و شهرها و روستاهای کوچکی دارند. در مقابل آن، فرانسه شهرنشین قرار دارد. ساکنان پاریس، پایتخت فرانسه، از «نبرد ناقوس‌های کلیسا» لذت می‌برند، زیرا برایشان مبرهن است که موقعیت جغرافیایی با این مسئله ارتباطی ندارد. مرکز اصلی فرانسه خود پاریس است. مغرورترین فرانسویان ادعا می‌کنند که پاریس مرکز اروپا و حتی از بعضی جنبه‌ها مرکز دنیا است. اما، آنچه ماجراهایی نظیر «نبرد ناقوس‌های کلیسا» بیان می‌کنند اتحاد ضروری کشور است. زیرا اگر وجود کشوری واحد مهم نبود، یافتن مرکز جغرافیایی، یا حتی توجه به کسانی که در پی چنین کاری بودند، هیچ‌گاه موضوع مهمی نمی‌شد.

کشوری بی‌همتا

فرانسه کشوری است که همه چیز در آن فراوان است، به همین دلیل هم منطقی به نظر می‌رسد که فرانسویان، بدون توجه به محل سکونتشان، از بودن درون این «شش ضلعی» به خود بیالند. فرانسه بسیاری از بزرگ‌ترین چهره‌های تاریخی جهان را پرورانده است و تاریخ این کشور مهم‌ترین وقایع فرهنگی، اجتماعی و سیاسی جهان را در بر دارد. امروزه فرانسه در سراسر جهان به دلیل غذاها، مد و هنرش زبانزد است. در بسیاری از محافل، گفتن این که چیزی فرانسوی است به این معناست که از نظر کیفیت و نوآوری رقیب ندارد.

بدون شک پاریس نماد اصلی فرانسه و مرکز فرهنگ، تاریخ و زندگی معاصر این کشور است، اما در واقع تنوع و فراوانی بسیاری را که در این کشور وجود دارد، در خارج از مرزهای این شهر بزرگ می‌توان درک کرد. چشم‌اندازهای مختلف فرانسه، از کوه‌های آلپ گرفته تا سواحل صخره‌ای

1. La France Profonde

برتانی^۱ و از جنگل‌های دوردونی^۲ تا گندمزارهای میدی^۳، از تاکستان‌های دره لوآر تا ریویرای آفتابی، با هر چشم‌انداز دیگری در جهان برابری می‌کند. موقعیت جغرافیایی این کشور سبب شده است تا محصولات گوناگون و بی‌شماری از شراب عالی و پنیرهای معروف فرانسه تا دانه آفتابگردان، صدف، آب‌معدنی و نمک در این کشور تولید شود. محصولات صنایع فرانسه نیز گوناگون است: از پارچه و وسایل آشپزی گرفته تا خودرو. فرانسه فرهنگ‌های منطقه‌ای متنوعی نیز دارد. هنوز هم بخش‌هایی در فرانسه وجود دارند که گویش مردم آن‌ها برای اهالی سایر نقاط به سختی قابل فهم است و آن‌ها کارهای روزمره‌شان را غالباً به همان صورتی انجام می‌دهند که اجدادشان انجام می‌دادند و در روزهای جشن لباس‌های سنتی به تن می‌کنند. هر چند در بخش‌های کوچکی از کشور، عمدتاً در برتانی، جنبش‌های استقلال‌طلبانه‌ای به وجود آمده است، ولی هیچ یک از آن‌ها واقعاً اتحاد کشور را به خطر نینداخته‌اند. در واقع، بسیاری از فرانسویان می‌کوشند فرهنگ‌های منطقه‌ای را تقویت کنند. مثلاً، اخیراً یکی از دانشگاه‌های ایالتی برتانی، دوره‌های درسی مربوط به تاریخ و فرهنگ آن منطقه را به زبان محلی برتون^۴ دایر کرده است. واضح است که چنین اقدامی نشانه‌ای از این اطمینان است که تفاوت‌های منطقه‌ای تهدید به شمار نمی‌آید، بلکه یکی از ویژگی‌های خاص فرانسه است.

پاریس یکی از پرجهانگردترین شهرهای دنیاست و به سبب اهمیت تاریخی و فرهنگی‌اش مشهور است.

1. Brittany

2. Dordogne

3. Midi

4. Breton

برتانی، منطقه‌ای به شکل شبه‌جزیره در شمال غربی فرانسه، ساحل صخره‌ای و زیبایی دارد.

شکوه فراموش شده، آینده از دست رفته؟

جای شگفتی نیست که فرانسویان به کشورشان بسیار مغرورند، غروری که بیگانگان گاهی آن را فخرفروشی فرهنگی فرانسویان می‌پندارند. البته، امروزه فرانسویان با مشکلات مختلفی درگیر هستند که کیفیت زندگیشان و منحصر به فرد بودن فرهنگشان را در خطر قرار داده است. هر چند در مورد نقش فرانسه به عنوان تأثیرگذارترین کشور بر فرهنگ و تاریخ جهان غرب اختلاف نظر وجود دارد، برای فرانسویان مشکل است که بپذیرند چنین میراثی برای باقی ماندنشان در خط مقدم قدرت‌های جهانی کافی نیست. فرانسه بزرگ‌ترین کشور اروپای غربی است، ولی از نظر معیارهای جهانی کشوری متوسط به شمار می‌رود. منابع طبیعی ارزشمند این کشور فراوان نیست. بنیان تولیدی آن استحکام زیادی ندارد و اقتصاد مبتنی بر کشاورزی آن، که هنوز هم عمدتاً بر مبنای مزارع فردی استوار است، به دلیل ناتوانی در رقابت با شرکت‌های چندملیتی رو به انحطاط است.

پذیرش پول مشترک اروپایی (یورو) و سایر تغییراتی که با عضویت فرانسه در اتحادیه اروپا به وجود آمده است باعث شده تا فرانسویان نگران از دست رفتن هویت منحصر به فردشان بشوند.

هرچند فرانسه با ایتالیا، اسپانیا و آلمان مرزهای طولانی دارد، تقریباً نیمی از جمعیت این کشور زبان دیگری جز فرانسوی نمی‌دانند که تا حدی به این علت است که این مردم از زندگی در درون این «شش ضلعی» احساس راحتی می‌کنند. بسیاری از فرانسویان، حتی افراد فرهیخته، در مقابل فراگیری زبان انگلیسی مقاومت می‌کنند، چون می‌ترسند که به آمریکایی شدن فرهنگشان منجر شود. آن‌ها نگرانند، زیرا می‌دانند چیزهای بسیاری دارند که ممکن است از دست بدهند. مسائل اجتماعی از قبیل مهاجرت و دلمشغولی‌های سیاسی مثل افزایش محبوبیت افراط‌گرایان راست‌گرا و چپ‌گرا در احزاب سیاسی، سبب شده است بسیاری از این نگران باشند که آیا فرانسه در آینده خواهد توانست هویت ملی‌اش را حفظ کند یا نه.

فرانسه واقعی

در فرانسه در مورد این که کشور از نظر سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به چه سمتی می‌رود، بحث‌هایی داغ رواج دارد. همچنین در بین فرانسویان این نگرانی شایع است که فرزندانشان فرانسه‌ای را به ارث ببرند که نسبت به گذشته از جهاتی تنزل یافته باشد، همان‌طور که خودشان احساس می‌کنند فرانسه‌ای را به ارث برده‌اند که نسبت به گذشته شکوه و جلالش کم‌تر شده است. با وجود این حتی پرشورترین بحث‌هایی که بر سر میز شام در می‌گیرد هنگام سرو غذا پایان می‌یابد، زیرا فرانسویان می‌دانند که چطور بحث را پایان دهند و از زمان حال لذت ببرند.

داستان فیلم سینمایی همسر نانوا ساخته مارسل پانیول،^۱ کارگردان

1. Marcel Pagnol

بزرگ فرانسوی، در مورد نانوای شهری کوچک است که چون همسرش او را ترک کرده، دیگر نان نمی‌پزد. تمام مردم شهر جمع می‌شوند تا همسر او را پیدا کنند، زیرا نمی‌توانند بدون نان‌های لذیذ نانوا زندگی کنند. تا وقتی که فرانسویان برای حفظ و تداوم کیفیت زندگی‌شان این چنین تلاش می‌کنند، بعید به نظر می‌رسد که ویژگی‌های خاص این ملت از بین برود. فرانسویان اصطلاحی دارند که می‌گویند «هرچه اوضاع بیش‌تر تغییر کند، ثبات آنان بیش‌تر می‌شود». اوضاع، گاه‌گاه به گونه‌ای نگران‌کننده، تغییر می‌کند، اما تردید چندانی وجود ندارد که فرانسه همیشه خواهد بود.

سرزمین گوناگونی

فرنان برودل^۱ زمانی اظهار کرد که «فرانسه همان تنوع است».^(۲) این گفته بیش از همه در باره جغرافیای این کشور صدق می‌کند. گاهی اوقات فرانسه را اروپا «در اندازه کوچک» می‌خوانند، زیرا انواع ناهمواری‌ها و آب و هوای این قاره را درون مرزهای این کشور می‌توان یافت. هر چند رودخانه‌های زیبا، کوه‌ها، تپه‌ها، مراتع هموار و کشتزارها فقط بخشی از تصویر فرانسه هستند و شهرهای کوچک و بزرگ، از روستاهای تماشایی تا یکی از بزرگ‌ترین پایتخت‌های جهان، را نیز باید به این تصویر اضافه کرد و برای تکمیل این تصویر باید گفت که فرانسه مناطق تاریخی و باستانی متعددی دارد، از غارهایی منقش به تصاویر ماقبل تاریخ گرفته تا کاخ‌های مختلف و ویرانه‌های رومی. به این ترتیب تنوع فرانسه با هر منطقه دیگری از جهان برابری می‌کند.

پاریس و ایل دو فرانس^۲

پاریس مرکز بلامنازع فرانسه و یکی از زیباترین و جالب‌توجه‌ترین شهرهای جهان است. می‌توان با در دست داشتن بلیت‌های قطار زیرزمینی (مترو) یک روز یا تمام عمر را به بازدید از مکان‌های دیدنی پاریس پرداخت، مکان‌هایی چون حمام‌های باستانی رومی یا مرکز فوق مدرن پمپیدو،^۳ یا به سادگی در یکی از پارک‌ها و میدان‌های بی‌شمار شهر استراحت کرد. حتی در قدیمی‌ترین بخش‌های شهر هم شور و هیجان جریان

1. Fernand Braudel

2. Île - de - France

3. Pompidou

دارد. مثلاً موزه سرد و ساکت کلونی^۱ که در آن هنر قرون وسطایی در میان ویرانه‌های رومی به نمایش گذاشته شده است به بلوار سنت میشل باز می‌شود، که مردم پاریس آن را «بول میش» می‌نامند، و بخش سرزنده دانشگاهی شهر است. در حیاط لوور، که زمانی قصری سلطنتی بوده است، مخروطی شیشه‌ای وجود دارد که آی.ام. پی،^۲ معمار آمریکایی چینی تبار آن را طراحی کرده و از سال ۱۹۸۹ ورودی جدید موزه لوور شده است. شاید خیابان شانزه لیزه را بتوان مشهورترین راه شهری در جهان برای قدم زدن دانست. خیابانی که از برج ایفل، که در سال ۱۸۹۹ ساخته شده، آغاز می‌شود و انتهای آن طاق نصرتی^۳ است که در سال ۱۸۳۶ به منظور بزرگداشت پیروزی‌های ناپلئون بناپارت، یکی از قهرمانان بزرگ فرانسه، به سبک رومی ساخته شد.

امتداد این مسیر به سوی مرکز شهر به «پلاس دو لا کنکور» (میدان کنکور) می‌رسد که با تک‌ستون مشهوری مشخص می‌شود که پنج هزار سال قدمت دارد و قبلاً بخشی از آرامگاه رامسس دوم، فرعون مصر و محل گردن زدن لوئی شانزدهم پادشاه فرانسه در سال ۱۷۹۳ بوده است. ادامه مسیر به باغ‌های توپلری می‌رسد که روزگاری محل اقامت پادشاه بوده است. در انتهای باغ‌ها، موزه معروف هنری لوور قرار دارد که محل نگهداری نقاشی‌های معروفی چون مونالیزای لئوناردو داوینچی و پیکره معروف یونان باستان ونوس میلو است.

از کنار لوور، می‌توان رود سن را دید که از میان پاریس می‌گذرد، و می‌توان در ساحل آن قدم زد تا به «هتل دو ویل» ساختمان سابق شهرداری رسید و نیز به «کن سیئرژری»^۴ که در قرون وسطی زندان بوده است و در قرن‌های بعدی بسیاری از چهره‌های معروف انقلاب فرانسه در آن‌جا محاکمه و به مرگ محکوم شدند. سرانجام این راه در کنار رود سن به کلیسای «نوتردام دو پاریس» می‌رسد که شاید معروف‌ترین علامت پاریس باشد که بر روی جزیره‌ای کوچک واقع شده است.

1. Cluny

2. I. M. Pei

3. Arc de Triomph

4. Concierge

هرم شیشه‌ای مدرن، ساخته‌ی آی.ام. پی معمار آمریکایی امروزه ورودی موزه تاریخی لوور است.

سایر مکان‌های معروف عبارتند از اپرای گارنیه^۱ زادگاه شبخ معروف؛ مون مارت، محل تجمع هنرمندان مشهور؛ محل ساکره-کور،^۲ کلیسای زیبای سفیدرنگی بر فراز تپه‌ای مشرف به شهر. به طرف شرق گورستان معروف پرلاشز^۳ قرار دارد که آرامگاه هنرمندان فرانسوی از جمله تئودور ژریکو^۴ی نقاش، ادیت پیاف^۵ خواننده و آرامگاه بسیاری از خارجی‌های معروف چون فردریک شوپن، آهنگساز لهستانی؛ اسکار وایلد، نویسنده انگلیسی و جیم موریسون، ستاره آمریکایی موسیقی راک [صادق هدایت و غلامحسین ساعدی، نویسندگان ایرانی. م.] در آن قرار دارد.

چنین مکان‌هایی فقط بخشی از میراث تاریخی فرانسه هستند، ولی بارزترین گواه غنای فرهنگی این شهر جذابند. در نظر بسیاری از افراد، نماد پاریس کافه‌های خیابانی است که مردم در آن جا در حین مطالعه روزنامه و بحث در مورد مسائل روز یا تماشای دیگران قهوه می‌نوشند.

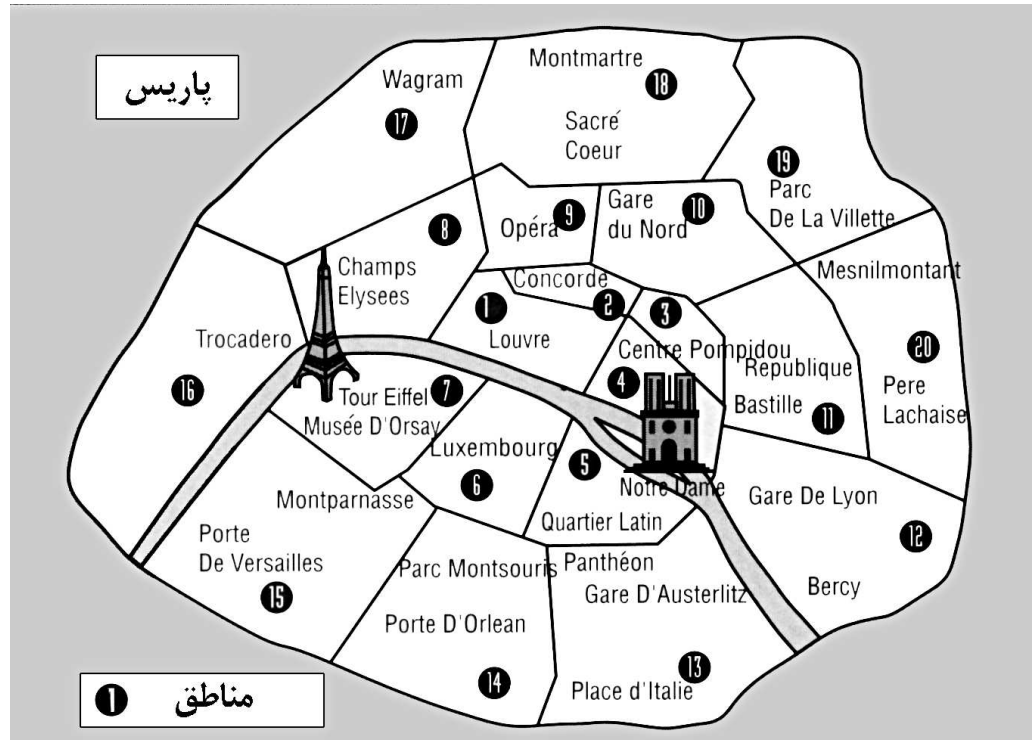
1. Garnier

2. Sacré - Coeur

3. Péré Lachaise

4. Théodore Géricault

5. Edith Piaf

در نظر عده‌ای بوتیک‌ها و مزون‌های مختلف یا شاید هتل‌ها و رستوران‌های مجلل شهر بهترین نمادهای پاریسند. ولی بسیاری معتقدند که برای دیدن پاریس واقعی باید از مرکز شهر خارج شد و برای دیدن تنوع انسانی و انرژی نهفته در شهر به حومه شهر رفت.

مناطق حومه پاریس را «ایل دوفرانس» می‌نامند. خانه بسیاری از افراد مشهور این ناحیه به موزه تبدیل شده است، از جمله این مکان‌ها می‌توان به گیورنی^۱ باغ زیبا و خلوتگاه کلود مونه، نقاش، و کاخ‌های مشهور متعدد از جمله فونتن بلو،^۲ اقامتگاه سابق ناپلئون، اشاره کرد. البته مشهورترین مکان دیدنی «ایل دوفرانس»، کاخ مجلل و باشکوه لوئی چهاردهم در ورسای است.

1. Giverny

2. Fontainebleau

کاخ ورسای، اقامتگاه
لئوی چهاردهم در قرن
هفدهم و یکی از
جاذبه‌های توریستی
است.

ساحل غربی

در طول مرز شمالی فرانسه با بلژیک منطقه‌ای است که به پیکاردی معروف است و خاک حاصلخیز و دره‌های آبرفتی‌اش محل مناسبی برای کشاورزی فراهم کرده است. منطقه‌ای مشابه که از میان بلژیک تا هلند امتداد یافته است، با ایجاد مسیری برای مهاجمان در طول قرن‌ها تاریخ فوق‌العاده خونباری را برای این منطقه پدید آورده است. خاک سرزمین‌های داخلی تر گچ‌آلودند. اما اقدامات کشاورزی هوشمندانه‌ای که طی قرن‌ها اعمال شده باعث شده است تا محصولات تولید شده در این منطقه، از جمله شراب‌های گازدار که طبق نام این منطقه «شامپاین» نام گرفته‌اند، در سراسر جهان معروف باشد.

شمال فرانسه منطقه‌ای صنعتی نیز هست و معادن و کارخانه‌هایی به‌خصوص در اطراف منطقه لیل قرار دارند. اما چشم‌انداز منطقه با گذر به سمت نورماندی تغییر می‌کند. مناظر معمول بخش نورمان شامل مراتع و گاوهای در حال چرا و بیشه‌های مملو از درختان سیب است. روستاهای کوچک زیبا و راه‌های باریک و پرسایه تصویر این ناحیه زیبا را

کامل می‌کند. شراب سیب، کره و پنیر نورمان به دلیل کیفیت خوبشان شهرت جهانی دارد. همچنین کلیسای جامع و مشهور روئن که محل مرگ ژاندارک بوده است و صومعه‌ای تماشایی در قلعه مون - سن - میشل نزدیک مرز برتانی در بخش نورماندی قرار دارند.

در جنوب نورماندی ساحل دریا به سمت غرب امتداد می‌یابد، جایی که به برتانی معروف است. چشم‌انداز ساحلی در این جا با هر جای دیگر فرانسه فرق دارد و صخره‌های ناهموار رنگارنگ، دماغه‌ها و جزایر ساحلی و لنگرگاه‌های طبیعی را شامل می‌شود. بخش عمده صیادی در فرانسه از بنادری چون سن مالو^۱ و دهکده‌های زیبای کوچکی چون کانکال^۲، به دلیل صدف‌هایش مشهور است، انجام می‌شود. در این منطقه تفریحگاه‌های ساحلی شیک‌ی چون دینار و لابلول فراوان است. زمین‌های داخلی این منطقه ناهموارند و ویژگیشان وجود «خلنگ‌زارهای غم‌انگیز»^(۳) است که با بوته‌های گلدار، تپه‌های جنگلی و دره‌های حاصل از گذر رودخانه‌ها پوشیده شده است.

بخش جنوبی برتانی به دلیل داشتن بناهای سنگی ماقبل تاریخش معروف است. به این بناهای تاریخی که بزرگ‌ترین آن‌ها در کارناک قرار دارد، میل سنگ می‌گویند. حس باستانی حاکم بر این منطقه در روحیه مستقل اهالی برتانی بازتاب می‌یابد، مردمی که اغلبشان به زبان اجدادشان صحبت می‌کنند و در جشنواره مهم مذهبی‌شان به نام پاردون^۳ لباس‌های محلی به تن می‌کنند. مردم برتانی به دلیل استقلال‌طلبیشان مشهورند، خصوصیتی که به زمانی برمی‌گردد که این منطقه بخشی از بریتانیا بوده است و نام برتانی از آن گرفته شده است.

در بخش جنوبی‌تر، بندر معروف لا روشل و استانی قرار دارد که به دلیل وجود شهر بزرگ بوردو به همین نام خوانده می‌شود. این منطقه یکی از متنوع‌ترین مناطق جغرافیایی فرانسه است، زیرا در این منطقه تپه‌های عظیم شنی ساحلی و باتلاق‌های ژیروند^۴ و لوند^۵ قرار دارند.

1. Saint Malo

2. Cancale

3. Pardons

4. Gironde

5. Landes

سنگ‌های اسرارآمیز فرانسه

در تمام فرانسه، پیشینیان یادگارهای زیبایی به جا گذاشته‌اند، از نقاشی‌های موجود روی دیواره‌های غارهای لاسکو گرفته تا بناهای سنگی برتانی و دیگر مناطق. اغلب این بناها شامل میل‌سنگ (سنگ‌های منفرد عمودی) و دُلْمِن^۱ (دو سنگ عمودی که رویشان یک سنگ طاقی قرار گرفته است) هستند. ریشه این واژه‌ها یکسان است: واژهٔ مین^۲ از واژه‌های قدیمی منطقهٔ برتانی به معنی سنگ است، بنابراین، دلمن به معنی سنگ افقی و میل‌سنگ (مین هیر) به معنای سنگ بلند است. معروف‌ترین مکان نوسنگی در فرانسه در کرناک برتانی است که سه گروه میل‌سنگ در ده تا سیزده ردیف چیده شده‌اند که تقریباً در مجموع سه هزار سنگ در این مکان به کار رفته است و به نظر می‌رسد با گورستانی که در آن نزدیکی قرار دارد، ارتباط داشته باشد. جالب توجه‌ترین این میل‌سنگ‌ها در گُرس قرار دارد (مکانی که تقریباً یک‌چهارم تمام میل‌سنگ‌های فرانسه را در خود جای داده است). بالای این صخره‌ها چهره‌هایی حک شده‌اند که برخی از آنان پوشش‌های جنگی مثل کلاهخود یا نقاب دارند.

دلمن‌ها را می‌توان در همه جای فرانسه یافت. علائیم راهنما راه را به مسافران کنجکاوی نشان می‌دهند که ممکن است پس از گذر از میان یک دشت این فرصت را بیابند که در اطراف یک ساختار سنگی ماقبل تاریخ به تنهایی قدم بزنند و آن را لمس کنند، بدون آن‌که ایستادن در صف و عبور از گیشه‌های پذیرش ضرورت داشته باشد، و این‌گونه پاداش بگیرند.

بسیاری از این دلمن‌ها کوچک و منفردند و به گونه‌ای زمخت ساخته شده‌اند که بصیرت اندکی در بارهٔ اهمیتشان ایجاد می‌کند: شاید از این بناهای سنگی در ثبت زمان یا ستاره‌شناسی یا آیین‌های مذهبی استفاده می‌کرده‌اند.

بعید به نظر می‌رسد که بتوانیم از انگیزهٔ پیشینیان در جدال برای برپا کردن این سنگ‌های سنگین بدون آن‌که از وسایل و امکانات امروزی ما برخوردار باشند، با اطمینان سخن بگوییم.

نواحی جنگلی مناطق مشهور دوردونی و پریگور در بخش مرکزی قرار گرفته‌اند. این مناطق که در آن‌ها از ترکیب کنیاک و جگر غاز غذایی به نام «پاتهٔ جگر چرب»^۳ درست می‌کنند، بهشت مردمان خوش‌خوراک است. غارهای مشهور لاسکو^۴ نیز در این منطقه قرار گرفته‌اند؛ غارهایی که نقاشی‌های مربوط به دوران کرومانیون در سال ۱۹۴۰ بر دیوارهایش کشف شدند.

1. dolmen

2. Men

3. Pâté de foie gras

4. Lascaux

مرز اسپانیا

جنوبی‌ترین قسمت فرانسه با اسپانیا هم‌مرز است. از کنار ساحل، نزدیک شهر تفریحی بیاریتس^۱، مرز این دو کشور از کوه‌های پیرنه از میان سرزمینی به نام باسک می‌گذرد. کوه‌های پیرنه، رشته کوه‌هایی ناهموار و دارای تنگه‌هایی پرشیب و دندان‌دندانه هستند که عبور از آن‌ها دشوار است. مردم این منطقه به مدت چندین قرن به واسطه وجود این ویژگی جغرافیایی هم از اسپانیا و هم از فرانسه دور ماندند و از نظر فرهنگی متمایز شدند. در این منطقه، به چندین زبان منحصر به فرد مثل زبان کاتالان با غرور سخن می‌گویند و در برابر تقلید از فرهنگ فرانسوی یا اسپانیایی آگاهانه مقاومت می‌کنند.

به‌رغم آن‌که کوه‌های پیرنه دور از دسترس به نظر می‌آیند، بسیاری از مردم از سایر کشورها به آن‌جا سفر می‌کنند. این منطقه برای ورزش اسکی بسیار عالی است و چشمه‌های آب گرم آن هزاران نفر را برای درمان بیماری‌های مختلف یا گذراندن چند روزی در آرامش به سوی خود جلب می‌کند. راه باریک GR 10 برای کسانی مناسب است که

نقاشی‌های متعلق به دوره پیش از تاریخ دیوار غارهای لاسکو در منطقه دوردونی فرانسه را پوشانده است.

1. Biarritz

آبراه میانه (کانال دومیدی)

از دوران روم باستان، حاکمان و بازرگانان در آرزوی ساختن آبراهی بودند تا ساحل اقیانوس اطلس در فرانسه را به ساحل مدیترانه بپیوندند. کشتیرانی به دور اسپانیا و گذر از آبراه جبل الطارق نه تنها طولانی بود، بلکه به علت جنگ‌های مکرر بین دو کشور اسپانیا و فرانسه، خطرناک بود. از این رو وجود چنین آبراهی، امنیت انتقال کالاها و نیز افراد را در سرزمین فرانسه و در تمام مدت سفر ممکن می‌ساخت. اما مشکلات مهندسی‌ای برای ساختن این آبراه در ارتفاع ۱۹۰ متری، که کوتاه‌ترین مسیر ممکن بود، وجود داشت که برآورده شدن این آرزو را تا قرن هفدهم به تعویق انداخت. در آن زمان پیرپل ریکه توانست برای ساخت این آبراه تقریباً ۲۴۰ کیلومتری و ۱۰۳ آب‌بند مورد نیاز آن مجوز بگیرد. ریکه برای ساخت این آبراه باید از سرمایه شخصی‌اش استفاده می‌کرد که همین امر به ورشکستگی او منجر شد. وی مدت کوتاهی قبل از تکمیل آبراه یعنی در سال ۱۶۸۰ درگذشت. در قرن نوزدهم با همه‌گیر شدن خط آهن این آبراه منسوخ شد، ولی در سال‌های اخیر بار دیگر به آن توجه شده است، اما این بار نه برای جابجایی کالا بلکه به منظور توسعه اهداف سیاحتی. مسافران فرانسوی و غیر فرانسوی برای گذراندن تعطیلات قایق‌های تفریحی اجاره می‌کنند و روزهای خوشی را در سفر روی این آبراه می‌گذرانند و با توقف در روستاهای زیبای کناره آبراه، از اوقات خود لذت می‌برند.

می‌خواهند پیاده از طریق کوه‌های پیرنه از یک ساحل به ساحل دیگر بروند و برای دوچرخه‌سواران و مسافرانی که با خودرو سفر می‌کنند، جاده‌ها و بزرگراه‌های مناسب دیگری وجود دارد. در کناره شرقی کوه‌های پیرنه شهر لورد قرار گرفته است که یکی از معروف‌ترین مناطق زیارتی برای کاتولیک‌های جهان است. در نزدیکی آن یک منطقه زیارتی غم‌آلود و کوچک با شهرتی کم‌تر و به گونه‌ای متفاوت قرار دارد. این زیارتگاه که باروی کوهستانی مون سه‌ژور^۱ نام دارد، محلی است که در قرن سیزدهم دویست مرد و زن و کودک مسیحی را که تکفیر شده بودند، در میان آتشی عظیم سوزاندند. امروزه، آنچه به جای مانده ویرانه‌های آن قلعه کوهستانی است. ارتفاع کوه‌های پیرنه در منتهی‌الیه شرقی یکدفعه کم و به منطقه پست جنوب شرقی منتهی می‌شود. این منطقه، که ایالت روسیون نام دارد،

1. Montségur

دوشهر معروف تولوز و کارکاسون را در بر گرفته است. شهر کارکاسون یکی از شهرهای محصور قرون وسطایی است که تا به امروز به خوبی حفظ شده است. روسیون روزگاری بخشی از اسپانیا به شمار می‌آمد؛ در این منطقه مخلوطی از سنت و سبک معماری فرانسوی و اسپانیایی دیده می‌شود، مثلاً در سقف‌های کاشیکاری شده قرمز رنگ در تولوز و کلیسای جامع و زیبای شهر آلبی.

جنوب فرانسه

ساحل جنوبی فرانسه مشرف بر دریای مدیترانه است. آب آرام و نسبتاً گرم دریای مدیترانه باعث ایجاد آب و هوای ساحلی معتدلی در این منطقه شده که در سایر مناطق فرانسه بی‌نظیر است. در قسمت جنوب غربی تا شهر بندری مارسی و شهر مجاور آن تولون، زمین‌های ساحلی پست و مختصری بالاتر از سطح دریا هستند. در شرق تولون، کوه‌ها همچون پس‌زمینه سواحل باریک منطقه مشهور ریویرا از اقیانوس سر برمی‌آورند. سرزمین‌های هموار اطراف شهر آوینیون و مون پولیه نتیجه سال‌ها فرسایش کوه‌های اطراف توسط رود رون^۱ است که از چندصد کیلومتر دورتر از کوه‌های آلپ سرچشمه می‌گیرد.

بخش ساحلی جنوب غربی فرانسه دشت حاصلخیزی است که سکونتگاه مهاجرنشینان روم باستان در نیم^۲ و آرل^۳ بوده است و جایگاه شهرهای مهمی چون مون پولیه (مکان یکی از بزرگ‌ترین دانشگاه‌های اروپا) و آوینیون است که در قرن چهاردهم برای مدت کوتاهی مرکز حکومت پاپی آوینیون بود. این منطقه همچنین جایگاه کامارگ^۴ معروف است، سرزمین دهانه رودخانه‌ها و مرداب‌های جزر و مدی و محل شهر قرون وسطایی محصور آگ - مورت^۵ که اولین جنگ‌های صلیبی در سال ۱۰۹۵ از آن‌جا شروع شد. این بخش فرانسه، که قبلاً اک^۶ نام داشت،

1. Rhône

2. Nîmes

3. Arles

4. Camargue

5. Aigues - Mortes

6. Oc

امروزه لانگدوک^۱ نام دارد که برگرفته از زبان باستانی ساکنان منطقه است.

بندر مارسسی تقریباً در میانه خط ساحلی مدیترانه واقع شده و یکی از مهم‌ترین شهرهای بندری کشور است. مارسسی دروازه پروانس است که به سبب دشت‌های پر از اسطوخدوس که در عطرسازی کاربرد دارد و مزارع آفتابگردانش معروف است که این یکی شهرت خود را مدیون ونسان ون‌گوک نقاش هلندی است که سال‌های آخر زندگی دشوارش را در این منطقه گذراند. چند کیلومتری که به سمت شرق مارسسی برویم، به کوه‌های زیبای می‌رسیم که آلپ پروانس^۲ و آلپ مریتیم^۳ نام دارند. در میان این کوه‌های صخره‌ای شهرهای کوچک زیبایی قرار دارند که چشم‌اندازشان دریای مدیترانه است. با نزدیک شدن به مرز ایتالیا، در شرق شهر تفریحی و مجلل کان، که به واسطه جشنواره بین‌المللی فیلم کان شهرت یافته است، و شهر زیبا و آفتابی نیس، پادشاهی موناکو قرار دارد که کشوری مستقل است و فقط چند کیلومتر وسعت دارد و جایگاه کازینوهای معروف در مونت کارلوست.

کوه‌های آلپ فرانسه

کوه‌های مرزی فرانسه و ایتالیا به تدریج ارتفاعشان زیاد می‌شود تا در شمال به دامنه‌های مون‌بلان، بلندترین کوه اروپا می‌رسند که به ایتالیا، سوئیس و فرانسه مشرف است. ویژگی کوه‌های آلپ وجود قله‌های ناهموار و صخره‌ای است، که در تمام طول سال برف آن‌ها را می‌پوشاند، و دره‌های نفسگیری که در جای‌جایشان روستاهای کشاورزی دیده می‌شود، و رودهای خروشان و آبشارها، و نهرهای آرام. شناخته‌شده‌ترین شهرهای کوه‌های آلپ فرانسه، پاتوق اسکی‌بازان هستند مثل شامونی، ولی در کل منطقه، شهرهایی مثل اوپان هم وجود دارند که به سبب آب‌گوارایشان معروف هستند.

1. Languedoc

2. Alpes de Provence

3. Alpes Maritimes

شرق فرانسه

دامنه‌های غربی کوه‌های آلپ با شیب تندی به دشت‌های وسیع رود رون می‌پیوندند. در محلی که رودهای سون و رون به هم می‌پیوندند، لیون قرار گرفته است که به دلیل اهمیت فرهنگی، صنعتی و اقتصادی‌اش آن را «دومین شهر» فرانسه می‌نامند. تپه فوروی‌یر در کنار شهر قرار دارد، که هم ویرانه‌هایی از دوره روم باستان و هم معبدهای زیارتی قرون وسطایی را در آن‌جا می‌توان یافت. لیون به مدت چند سده به دلیل تولید بعضی از پارچه‌های ابریشمی لطیف و زیبا که در تمام جهان زبانزد بود، شهرت داشت. اما بزرگ‌ترین علت شهرت این شهر، غذاهای آن است. نه تنها ساکنان لیون بلکه اغلب مسافران هم مدعی‌اند که بهترین غذای فرانسه را نه در پاریس بلکه در لیون می‌توان یافت.

به اطراف لیون و کنار دره رودخانه‌های منطقه شرق فرانسه بورگونی می‌گویند که بسیاری از تاکستان‌های معروف جهان در آن قرار گرفته‌اند. در

شهر نیس که در ریویرای فرانسه واقع شده است به سبب آب و هوای معتدل و ساحل ماسه‌ای‌اش جهانگردان زیادی را جلب می‌کند.

سلطان‌نشین کوچک و مستقل موناکو در کنار دریای مدیترانه قرار دارد.

این منطقه همچنین شهرهایی واقع است که به سبب محصولی خاص معروفند، مثل دیژون که خردل تولید می‌کند. یکی دیگر از مشخصه‌های مهم این منطقه رود راین است که مرز آلمان و فرانسه را تشکیل می‌دهد. بعضی از خونین‌ترین جنگ‌های تاریخ معاصر اروپا بین آلمان و فرانسه بر سر تصاحب این منطقه بوده است، زیرا از نظر معدنی و صنعتی غنی است. در نتیجه، در مناطق آلزاس و لورن تأثیر فرهنگ آلمانی بارز است و نام شهرهایی چون استراسبورگ و متس بیش‌تر آلمانی به نظر می‌آیند تا فرانسوی.

فرانسه مرکزی

هر چند بخش مرکزی فرانسه فاقد باتلاق‌های کامارگ و قله‌های ناهموار آلپ است، دیگر ویژگی‌های جغرافیایی فرانسه را دارد. در این ناحیه مرکزی، منطقه اوورنی^۱ بیش از سایر مناطق اهمیت دارد و شهر مهم آن

1. Auvergne

کارکاسون

کارکاسون، که به دشت‌های بخش جنوب غربی فرانسه مشرف است، واقعاً مصداق نوشته گریس کاستون در کتاب فرانسه، راهنمای بصیرت است: «کارکاسون بی‌تردید بنایی قرون وسطایی و در نوع خود منحصر به فرد در اروپاست.» در قرن نوزدهم با اصرار پراسپر مریمه، نویسنده معروف فرانسوی، این ارک قرون وسطایی، که بر فراز کوهی واقع شده است، با دقت بازسازی شد. و امروزه می‌توان ادعا کرد که در هیچ کجای دیگری نمی‌توان به این وضوح زندگی و جنگ در قرون وسطی و در محاصره را تجربه کرد. هر چند اولین باروها در دوره رومیان ساخته شده‌اند، دیوارها و ساختمان کنونی به دوران لوئی نهم، پادشاه فرانسه، باز می‌گردد؛ پادشاهی که به سن لوئی معروف است، که به دلیل هراس از حمله اسپانیایی‌ها این طرح را بر عهده گرفت. بعدها، چهار هزار نفر از ساکنان شهر و دست‌کم به همین تعداد از روستاییان اطراف که در داخل دیوارهای این دژ پناه گرفته بودند، به مدت پنج سال در برابر محاصره شارلمانی مقاومت کردند. به این ترتیب معلوم شد که گرفتن این شهر با زور ممکن نیست زیرا شهر را دو ردیف دیوار احاطه کرده بود. سربازانی که با زحمت از دیوار اول می‌گذشتند گرفتار کماندارانی می‌شدند که در دیوار دوم پناه گرفته بودند. بر بالای درها، دروازه‌ها و سایر نقاط ضعفی که ممکن بود در دیوار وجود داشته باشد ناودان‌هایی قرار داشت که می‌شد از آن‌ها روی مهاجمان روغن داغ ریخت و دسترسی به شهر (به غیر از راه‌های مخفی متعدد) از طریق پلی متحرک صورت می‌گرفت که دروازه‌ای آهنین نیز به حساب می‌آمد. در میان دیوارها شهر کاملی با مغازه‌ها، مهمانسراها، رستوران‌ها، کلیسا و قصر زیبای کومتال وجود دارد. بازدیدکنندگان در حین قدم زدن در اطراف استحکامات می‌توانند در خیال از میان شکاف‌هایی که برای تیراندازی طراحی شده‌اند، به سمت پایین دو دیوار هدفگیری کنند، خیابان‌های پر پیچ و خم را که صدها سال است هیچ تغییری نکرده‌اند از بالا نظاره کنند و از چشم‌انداز زیبای دشت‌های لانگدوک لذت ببرند.

تصویری از شهر محصور کارکاسون در شب که نمایی از فرانسه در قرون وسطی را نشان می‌دهد.

کارگری در حال
انگورچینی در یکی از
تاکستان‌های متعدد
بورگونی.

کلرمون - فران^۱ است که مرکز صنعتی به شمار می‌آید، اما در بخش عمدهٔ اوورنی کشاورزی رواج دارد و قسمتی از معروف‌ترین پنیرهای فرانسه در این منطقه تولید می‌شود. اوورنی بخشی از رشته‌کوه ماسیف سانترال^۲ است، منطقه مرتفعی که بعضی از بهترین مراتع فرانسه را در بر گرفته است. مشخصهٔ این منطقه وجود ستون‌هایی آتشفشانی است که پویی^۳ نامیده می‌شود و در کنار سرزمین‌های پست‌تر سر برافراشته و در بعضی جاها مثل شهر لوپویی - آن - وله^۴ روی این ستون‌ها بناهای یادبود مذهبی و معبد ساخته‌اند.

یکی دیگر از مناطق مهم بخش مرکزی فرانسه، دره لوآر در جنوب پاریس است. در ساحل رود و در فضای سبز خارج شهر قلعه‌های متعدد زیبایی به چشم می‌خورد. بر اساس همین قلعه‌ها می‌توان بخش زیادی از

1. Clermont - Ferrand

2. Massif Central

3. Puys

4. Le Puy - en - Velay

کرس

کرس جزیره‌ای در دریای مدیترانه و در نزدیکی ساحل ایتالیاست و رسماً به کشور فرانسه تعلق دارد. این جزیره که از دوران باستان کرس یا «جزیره زیبای» نامیده شده است، از دوران روم باستان و دوره‌های دیگر ویرانه‌های زیبا و جالب توجهی را به یادگار دارد که در میان چشم‌اندازهای صخره‌ای و کوهستانی‌اش بسیار تماشایی‌اند. این جزیره به سبب تاکستان‌هایش و همچنین پرورش بُز و گوسفند زبانزد است و بعضی از مرغوب‌ترین پنیرها محصول این جزیره است. همچنین آب‌های آبی زلال و دریای زیبا و ساحل پاک آن نیز مشهور است و به همین دلیل یکی از مناطق توریستی به حساب می‌آید. مسافران، علاوه بر ورزش‌های آبی، می‌توانند از قدم زدن در پارک ملی منطقه‌ای در GR20، که یکی از بهترین مسیرهای پیاده‌روی در فرانسه است، لذت ببرند؛ مسیری که از میان زمین‌های ناهموار میان جزیره می‌گذرد.

اصلی‌ترین شهر کرس، آژاکسیو^۱ نام دارد که بندری پر جنب و جوش است و به‌ویژه در تابستان پر از قایق‌های تفریحی می‌شود. اما احتمالاً مهم‌ترین علت شهرت آژاکسیو این است که زادگاه ناپلئون بوده و در همه جای شهر نشانه یادبودی از او وجود دارد، به‌خصوص در کلیسایی که او را غسل تعمید داده‌اند و در موزه‌های متعدد داخل ساختمان‌هایی که از آن خانواده بناپارت بوده‌اند.

تاریخ فرانسه را روایت کرد. مثلاً ویرانه‌های شینون محلی است که ژاندارک توانست در میان جنگ انگلیس و فرانسه ولیعهد فرانسه را متقاعد کند که او فرستاده خداست و موظف است به او کمک کند تا تاج و تختش را پس بگیرد.

در بخش دیگری از این دره، در شامبور، قصر عظیم سلطنتی قرار دارد که معروف است با سقف منحصر به فردش و ستون‌های متعدد آن نمایی شبیه به افق شهر را ترسیم می‌کند. پادشاهی که دستور ساخت این قصر را داد، حتی به خود زحمت نداد که در تمام اتاق‌ها اثاث بگذارد، در واقع فرصت نکرد از ساختمان کامل شده بازدید کند و این خود نشانه‌ای است از تجمل‌گرایی پادشاهان فرانسه.

صدها سال است که دره لوار به دلیل نور زیبایش، که باعث می‌شود

1. Ajaccio